

Vaikuttavuusarviointi

Kari Hämäläinen

Valtiontalouden tarkastusvirasto 13.1.2010:
Näkökulmia tuloksellisuustarkastukseen: tutkimusta, arviointia vai hallintaa?
GOVERNMENT INSTITUTE FOR ECONOMIC RESEARCH (VATT)

Johdattelua

- Kaikkia politiikkatoimia ei kyetä arvioimaan – ainakaan samoilla kriteereillä
  - Laajuus
  - Kyttykauppa/pakettiratkaisu
  - Tavoitteiden hajanaisuus
- Jos politiikkatoimella on selkeät, mitattavissa olevat tavoitteet, sen vaikutuksia pystytään arvioimaan ja niitä pitää arvioida
- Vaikuttavuusarvioinnille on tilaus
  - Hallituksen strategia-asiakirja, lukuisat työryhmät (OM, VNK, KTM, VM...)
- Kunpa vain politiikkatoimen käyttöönotonkin perustuisi tietämykseen: näyttöperusteinen politiikka

2

Mitä on vaikuttavuuden mittaaminen?

Verrataan politiikkatoimen jälkeistä tilannetta siihen, mitä olisi tapahtunut ilman harjoitettua politiikkaa

- Indikaattorit ja seurannat eivät ole vaikuttavuusarvioita
- Vaikuttavuuden arviointi aidosti vaikeaa

3

Vaikuttavuusarviointeja on erilaisia

- Ajankohta
- Politiikkatoimen luonne
- Arviointitulosten luotettavuus
  - (i) satunnaistetut kokeet
  - (ii) luonnolliset koeasetelmat
  - (iii) mahdollisimman samanlaisiksi tehdyt vertailuryhmät
  - (iv) muut (subjektiiviset arviot, ennen-jälkeen arviot ilman vertailuryhmää)
  - " (v) seurannat ja indikaattorit "

4

Esimerkki luotettavuudesta

Taulukko: Samanlaisiksi tehdyn verrokkiryhmän harha (Työhön ohjelman työllisten osuus)

Seuranta kuukausi	työllisten osuus	Harha (satunnaistettu koeryhmä – kaltaistettu verrokkiryhmä)		
		Menetelmä_1	Menetelmä_2	Menetelmä_3
6	0.449	0.013 (0.029)	0.028 (0.023)	0.007 (0.023)
12	0.516	0.037 (0.030)	0.010 (0.023)	0.012 (0.023)
24	0.606	0.046 (0.029)	0.047 (0.023)	0.052 (0.022)
36	0.679	0.123 (0.029)	0.102 (0.022)	0.106 (0.022)

5

Vaikuttavuusarvioinnin (joitain) ongelmakohtia

- Ennakoarviointi
  - Pilotitihankkeiden ja satunnaistamisen hyödyntäminen
- Politiikkatoimien erilaisten vaikutusten selvittäminen
- Vaikutusten heterogeenisuus
- Tietoaineistojen saatavuus
  - Tarvittavat tiedot ja otoskoot
- Tiedon hyödyntäminen
  - Halutaanko oikeasti tietää?
  - Jatkokäsittely

6

- Vaikuttavuusarviointi osaksi suurempaa kokonaisuutta
  - Mitä arvioidaan? – asetetut tavoitteet sekä mahdolliset kielteiset vaikutukset
  - Milloin arvioidaan? – pilottihankkeet ja ex-post -arvioinnit
  - Miten arvioidaan? – tietoaistoon saatavuus ja tulosten luotettavuuden arviointi
  - Mitä arvioinnille tehdään? - tulosten levittäminen ja hyödyntäminen
- Vaikuttavuusarviointien tasoa kohotettava – tavoitteena oltava mahdollisimman luotettava arvio erilaisista politiikkatoimista
- Puuttuu kuitenkin vastuunottaja
  - Voisi ottaa kontolleen määrättyjen politiikkatoimien ex-ante -arvioinnin satunnaistetuin pilottihankkein sekä määrätietoisen ex-post vaikutusarvioinnin
  - Yhteistyössä tutkimusmaailman kanssa